

Právní věta: Vlastník nemá z hlediska tzv. generální prevence ve smyslu § 415 obč. zák. absolutní povinnost počínat si tak, aby za všech okolností byla vyloučena možnost pádu stromu či jeho větví, nýbrž je povinen postupovat při správě svého majetku natolik obezřetně, jak lze vzhledem ke konkrétní situaci na něm rozumně požadovat.

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 12/04/2013
Spisová značka: 25 Cdo 2508/2012
ECLI: ECLI:CZ:NS:2013:25.CDO.2508.2012.1
Typ rozhodnutí: ROZSUDEK
Heslo: Náhrada škody
Dotčené předpisy: § 415 obč. zák.
§ 420 obč. zák.

Kategorie rozhodnutí: A
Publikováno ve sbírce pod číslem: 79 / 2015

25 Cdo 2508/2012

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marty Škárové a soudců JUDr. Petra Vojtky a JUDr. Roberta Waltra v právní věci žalobce **J. S.**, zastoupeného JUDr. Pěvou Skýbovou, advokátkou se sídlem Brno, Bartošova 1830/3, proti žalovanému **Vysokému učení technickému v Brně**, se sídlem Brno, Antonínská 548/1, IČO: 00216305, zastoupenému JUDr. Tomášem Soukupem, BA, advokátem se sídlem Brno, Masarykova 413/34, za účasti vedlejšího účastníka na straně žalovaného **Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group**, se sídlem Praha 8, Pobřežní 665/21, IČO: 47116617, o zaplacení částky 150.318,- Kč, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 38 C 292/2008, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 11. dubna 2012, č. j. 44 Co 397/2010-122, takto:

Dovolání proti výroku rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 11. dubna 2012, č. j. 44 Co 397/2010-122, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že základ nároku je opodstatněný, **se zamítá**, jinak **se dovolání odmítá**.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. března 2010, č. j. 38 C 292/2008-61, zastavil řízení ohledně částky 20.000,- Kč, žalobu na zaplacení částky 130.318,- Kč zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 3. 9. 2007 po 22.00 hodině spadla část stromu ve vlastnictví žalovaného na automobil žalobce Citroen Berlingo, zaparkovaný na veřejném

prostranství v Botanické ulici v Brně, a poškodila jej i další vozidla zde zaparkovaná. Žalovaný požádal 13. 11. 2007 o povolení asanace 39 stromů z důvodu jejich špatného zdravotního stavu, rozhodnutím úřadu městské části ze dne 18. 1. 2008 bylo povoleno skácení pouze rozlomeného javoru, nikoliv dalších 38 stromů s tím, že jejich zdravotní stav nebyl posouzen odborníkem z oblasti dendrologie. Bylo prokázáno, že žalovaný zajišťuje pravidelnou údržbu dřevin v souladu s odborným posudkem dle harmonogramu, od února 2004 do září 2007 zajišťovala v areálu žalovaného řez suchých a poškozených větví, kácení a prořezávání stromů společnost Ing. Igor Kratochvíl, spol. s r. o. Soud dospěl k závěru, že žalovaný neporušil svou prevenční povinnost podle § 415 obč. zák., neboť prováděl pravidelnou údržbu stromů a o stromy ve svém areálu pečoval s péčí řádného hospodáře.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 11. dubna 2012, č. j. 44 Co 397/2010-122, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku změnil tak, že základ nároku je opodstatněný, co do výše nároku a ve výrocích o náhradě nákladů řízení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení. Po doplnění dokazování včetně znaleckého vzal odvolací soud za prokázané, že běžná údržba stromů, jež byla prováděna najatou firmou, nebyla schopna odhalit nebezpečí pádu větví či celého stromu ani rozpoznat vady koruny stromu, zejména v případě napadení kmene vnitřní hnilobou. Hnilobu uvnitř stromu nelze rozpoznat vizuálně, lze zjistit vady ve větvení či zarůstání kůry, což je předpoklad výskytu hniloby, řešení může navrhnout odborná arboristická firma, u starých stromů zabrání ulomení větví např. vazba koruny, což bylo vhodné i v tomto případě vzhledem ke stáří stromu asi 80 let. Usychání větví mělo být pro žalovaného signálem pro zadání odborného posouzení stavu stromů a v tomto směru žalovaný nic neučinil a odborný posudek nechal vypracovat až poté, co ke škodě došlo. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný své prevenční povinnosti nedostál, neboť v jeho areálu se nacházely vzrostlé stromy ve stáří asi 80 let, jejichž větve přesahovaly z areálu do veřejného prostranství užívaného k parkování vozidel a pohybu osob, a pouze běžná údržba (navíc naposledy vykonaná v roce 2005) nebyla postačující k zabránění vzniku škody. Žalovaný neučinil vše potřebné, co bylo možno po něm požadovat, aby zjistil, v jakém stavu se porosty v jeho areálu nacházejí a aby zabránil vzniku škody.

Tento rozsudek napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a podává je z důvodu nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že porušil svoji prevenční povinnost podle § 415 obč. zák., když nenechal provést odborné prověření stavu stromů. Poukazuje na to, že znalkyně jednoznačně neidentifikovala příčinu pádu větve, uvedla pouze, že strom byl napaden neagresivní hnilobou, která mohla být ve stromě několik desítek let. Dovozuje, že hniloba mohla být pouze jedním z faktorů, které způsobily odlomení větve, podle znalkyně nelze vizuální metodou zjistit hnilobu v kmeni, jediným způsobem jsou přístrojová měření, která jsou finančně nákladná a je třeba je pravidelně opakovat, a ani vazba koruny, kterou znalkyně doporučuje, odlomení větví nezabrání. Uvádí, že náklady na vazbu koruny jsou 5-10 tisíc Kč, životnost takové vazby je cca 10 let, v zahradě žalovaného je cca 30 stromů na hranici pozemku a náklady na splnění prevenční povinnosti by byly příliš vysoké. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že usychání větví v minulosti mělo být pro žalovaného signálem pro „zadání vnitřního posouzení stavu stromů, jež by bylo schopno i vizuální metodou odhalit možnost vnitřní hniloby s ohledem na vady větvení a zarůstání kůry a navrhnout způsoby řešení.“ Poukazuje na to, že docházelo k běžnému zahradnickému ošetření stromů a rozhodnutím odvolacího soudu byl dovolatel postaven do situace, že odpovídá i za vady, které lze zjistit jen za použití velmi nákladných a odborných dendrologických postupů. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vedlejší účastník se ve svém vyjádření ztotožnil s dovolacími důvody uvedenými dovolatelem. Žalovaný se ve vztahu k jiným subjektům choval tak, aby škodě předcházel, což bylo v řízení prokázáno. Soud prvního stupně dospěl ke správným závěrům, avšak odvolací soud věc nesprávně

právně posoudil. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání vyjádřil tak, že sice žalovaný namítá, že není v jeho moci svobodně rozhodnout o kácení stromů, avšak příčinou vzniku škody v daném případě byl pád větve a k preventivnímu prořezu stromů, jejichž větve přesahovaly do okolního prostoru, není třeba žádné povolení. Ke škodné události nedošlo vlivem nepříznivých klimatických podmínek, nýbrž proto, že žalovaný nedostál své prevenční povinnosti. Běžná údržba prováděná najatou firmou byla vykázána jen do roku 2005 a nemohla splňovat podmínky dostatečné prevence, neboť je na vlastníkově stromů, aby určil, v jakém rozsahu a jakým způsobem se mají stromy upravit. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu jako věcně správný potvrdil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení, zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Vzhledem k tomu, že rozsudek odvolacího soudu napadený dovoláním byl vydán dne 11. dubna 2012, postupoval Nejvyšší soud podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání proti výroku, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolatel namítá nesprávnou aplikaci § 415 obč. zák. Toto ustanovení ukládá povinnost každému postupovat vzhledem ke konkrétním okolnostem tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku škody, a jeho použití přichází v úvahu, není-li konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. Pro vlastníka pozemku osázeného stromy obecná prevenční povinnost znamená spravovat svůj majetek tak, aby jeho stav nezpůsobil škodu jinému. V dané věci je třeba zdůraznit, že porušení prevenční povinnosti vlastníka neshledal odvolací soud v tom, že by žalovaný zanedbal běžnou péči o stromy ve svém areálu nebo nezajistil finančně náročná přístrojová měření ke zjištění hniloby stromů. Porušení prevenční povinnosti žalovaného bylo shledáno v tom, že za situace, že v jeho areálu se nacházelo množství starých vzrostlých stromů, jejichž větve zasahovaly do veřejného prostranství sloužícího k parkování aut a pohybu chodců, nechal provádět pouze běžnou údržbu stromů spočívající v prořezání suchých větví (k čemuž došlo naposledy více než rok před škodnou událostí - v roce 2005), která nepostačovala k eliminaci rizika vzniku škod, zejména když přesahem větví do veřejného prostoru mohl být ohrožen majetek či zdraví jiných. K odlomení větve, jejíž pád byl příčinou vzniku škody, nedošlo v důsledku náhlého výkyvu počasí, nýbrž samovolně. Pádu větví je vlastník stromu povinen předcházet a v rámci prevence provést opatření alespoň snižující možnost vzniku škody. Nejde přitom o absolutní povinnost vlastníka počínat si tak, aby za všech okolností byla vyloučena možnost pádu stromu či jeho větví, nýbrž jde o povinnost postupovat při správě svého majetku tak obezřetně, jak lze vzhledem ke konkrétní situaci na něm rozumně požadovat. Zda došlo k odlomení větve v důsledku hniloby nebo vadného větvení, není rozhodující; stáří a vzrůst stromů měly totiž vést vlastníka k důkladnější péči o ně a k zajištění odpovídajícího způsobu jejich ošetření, přičemž takovéto možnosti existují a je na něm, aby zvolil pro něj dostupná a dostatečně účinná preventivní opatření. Pokud dovolatel namítá, že orgány státní správy mu neumožnily stromy pokácet, je třeba poukázat na to, že k ošetření koruny či prořezání větví nemusel mít povolení a žádost o asanaci stromů podal až po škodné události.

Dovolací soud se ztotožňuje s právním názorem odvolacího soudu o porušení prevenční povinnosti podle § 415 obč. zák., protože žalovaný při údržbě stromoví neučinil vše, co bylo možno v daném případě po něm rozumně požadovat, a právní posouzení věci odvolacím soudem je plně v souladu s rozhodovací praxí dovolacího soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu

ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2741/2000, publikovaný v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročníku 2002, pod číslem 65, popř. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1644/2008).

Jak vyplývá z výše uvedeného, rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné, dovolací soud proto dovolání v rozsahu, v němž je přípustné, zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o. s. ř.).

Dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, není přípustné ani podle § 237, § 238, § 238a ani podle § 239 o. s. ř. Dovolací soud proto dovolání v tomto rozsahu odmítl (§ 243b odst. 5 a § 218 písm. c/ o. s. ř.).

O náhradě nákladů dovolacího řízení bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí ve věci (§ 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 151 odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 4. prosince 2013

JUDr. Marta Škárová
předsedkyně senátu